

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 284 sahifa,
1-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Milliy xarakter tushunchasining pedagogik va aksiologik talqini.....	10
Usmonova Muattar Bahadirjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zini o'zi anglashida muloqotning o'rni	14
Yaxshiboyeva Zuhra, Pardayeva Munisa	
Maktabgacha ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy usullari	17
Dilsora Shodmonova	
Педагогические предпосылки развития билингвизма у детей в дошкольных образовательных учреждениях	24
Истамова Нигора Азимжановна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida neyrogimnastika texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari.....	29
Saidova Nigora Olimovna, G'ulomova Shaxnoza Abdusalom qizi	
Jismoniy tarbiya va sport: iqtidorli yoshlarni tanlash, saralash va ularni maqsadli tayyorlashning zamonaviy yo'llari.....	32
Muxamedjanov Shovkat Muxrumovich	
Yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida tarixiy xotira, milliy meros va qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari.....	36
Nomozov Muhammadyusuf Meyliqul o'g'li	
Sport tashkilotlarida rahbarlik qilish va boshqarish.....	40
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich	
Formation and Development Stages of Terminology as a Scientific Discipline	44
Lola Mannobova	
Lexicographic Features of Onomastic Units in English and Uzbek Dictionaries	48
Berdiyeva Mashhura Tulqin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining qobiliyat, qiziqish va o'rganish usullarini hisobga olgan pedagogik metodlar va dars rejaları	51
Abdullaeva Gulmira, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi	
Disputning ingliz romanlaridagi pragmatik va lingvokulturologik ko'rinishlari	55
Abdumalikova Diyoraxon Rafiqjon qizi	
O'yin texnologiyalarining aqliy rivojlanishida muammolari bo'lgan bolalar ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni	59
Abdunazarov Abdumutal Olimovich	
Auditoriyada va auditoriyadan tashqari jarayonda talabalar ijtimoiylashuvini rivojlantirish mexanizmlari	64
Alimova Gulrux Farhod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	70
Axtamova Mohinur O'tkir qizi	
Oilaviy zo'ravonlikka uchragan ayollarni qo'llab-quvvatlashda mahalla va ijtimoiy xizmatlarning o'rni	74
Dumarova Gulfira Kozimbekovna, To'liqinova Muxlisaxon Jamshid qizi	
O'zbek milliy romanchiligida tarixiy haqiqat va badiiy talqin (Xayriddin Sultonning "Yaldo kechasi" romani misolida)	78
G'aybulloyeva Parvina Samandar qizi	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ faoliyatning ontogeneza shakllanishi	82
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Neuroeducation va Phygital Learning asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv faolligini rivojlantirish metodikasi	87
Hikmatova Yulduz Nuritdinovna	

Autizm spektri buzilgan bolalarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvining nazariy asoslari	91
<i>Shodmanxojiyeva Iroda Ne'matulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda o'yin texnikalarining roli	95
<i>Jamolova Farida Fatillo qizi</i>	
Ta'lim qardosh tillarga yo'naltirilgan mtt direktorining boshqaruv kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	98
<i>Jumagulova Gulziya Madiyarovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarning raqamli taqdimot va ommaviy nutq ko'nikmalarini axborot texnologiyalari vositasida takomillashtirish	103
<i>Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalari orqali nutq malakalarini rivojlantirish	107
<i>Maqsuda Maxsudovna Murodova</i>	
O'zbek tilida "nur" so'zining ko'chma ma'nolari	113
<i>Maxbuba Axatova</i>	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	116
<i>Misirova Nodira Tovbayevna, Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini shakllantirishdagi qiyinchiliklar	120
<i>Nabiyeva Xilola Abdulmuratovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari... ..	123
<i>Niyozova Maftuna Normaxmat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Tarbiya" fanini tabiiy fanlar bilan integratsiyalash asosida ekologik tafakkurni shakllantirish.....	126
<i>Norbo'tayeva Iroda Yunusovna</i>	
Suzish vositalari yordamida talabalarning qo'l va oyoq mushaklarini rivojlantirish metodikasi	130
<i>Nosirov Sardor To'lqinjon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarning metakognitiv kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	134
<i>Nosirova Ra'no Xamidovna</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	137
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar nutqida noverbal vositalarning roli.....	142
<i>Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi</i>	
Texnologiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvning pedagogik zarurati va nazariy asoslari	146
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
O'zbekistonning zamonaviy ta'lim muhitida o'zbek-rus bilingvizmi sharoitida o'quvchilar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	149
<i>Qurdasheva Bonu Bexzod qizi</i>	
Xorij olimlari tadqiqotlarida prosotsial xulq-atvor namoyon bo'lishining o'rganilishi	153
<i>Rahimova Sarvinov Odilboy qizi</i>	
Musiqqa fanlarini o'qitishda inquire-based learning texnologiyasidan foydalanish metodlari.....	157
<i>Raximova Dilbar Rizakulovna</i>	
Maktab rahbarining qaror qabul qilish uslubi pedagogik jamoa ijtimoiy faolligini rivojlantirish omili sifatida..	161
<i>Raximova Maryam O'tkir qizi</i>	
Yosh sportchilarda yurak-qon tomir tizimining morfofunksional adaptatsiyasi va sportchi yuragi fenomeni..	173
<i>Alimova Nasiba Adxamovna</i>	
Mintaqaviy iqtisodiyotda turizm klasterlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	179
<i>Kurbonova Kamola Ilxomovna</i>	
Nutq madaniyati va notiqlik san'ati	183
<i>Mamadaliyeva Lola Shailyasovna</i>	
Molekulyar fizikada klasster yondashuvi asosida masalalar yechish samaradorligini oshirish	188
<i>Mirzamuratov Baxodir Fayzullayevich</i>	
Oliy o'quv yurtlari, sport tashkilotlari va sport marketingi tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning zarurati.....	192
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini texnologiya darslarida turli materialdan amaliy ishlarni tashkil qilish metodikasi	195
<i>Sanakulov Xamrakul Rizakulovich, O'roqova Nigina Botirjon qizi, Xoliqulova Ozoda Shuxratovna</i>	
Modern Teaching Methods in English Language Learning.....	199
<i>Sarvinoz Abdulhakimova</i>	
Erkin Vohidov ijodining o'rganilishi	202
<i>Shahnoza Muhammadiyeva</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida nutqiy faoliyatni rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	205
<i>Shopulatova Nasiba Umirovna</i>	
Yuqori intensivlikdagi atsiklik yuklamalar ta'sirida futbolchilar organizmi funksional holatining yoshga oid xususiyatlari.....	208
<i>Shukurova Sayyora Sa'dullaevna, Kadirov Abdurashid</i>	
Talabalarda badiiy did va estetik tarbiyasini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	211
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
The Role of Authentic Materials in Teaching English for Specific Purposes: Implications for Tourism Students.....	215
<i>Toshmamatova Marjona Olimjon kizi</i>	
Neyrokognitiv rivojlanish va bolalarning maktabga psixologik tayyorgarligi o'rtasidagi bog'liqlik	220
<i>Toshpo'latova Mahina Farxod qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda terminologik tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari	224
<i>Umaraliyeva Shahlo Sayfullo qizi</i>	
Artistic Pedagogy as a Basis for Developing Spiritual-Communicative Culture in Student Youth: Pedagogical Foundations	228
<i>Umarova Malika Khisabidinovna, Orifjonova Kamolabonu Kozimbek qizi</i>	
Pragmatic Competence and Cultural Adaptation in EFL Contexts: Challenges and Pedagogical Implications.....	232
<i>Veronica Khatamova</i>	
Ta'lim tojik tilida olib boriladigan maktablarda morfologiya o'qitish muammosi	236
<i>Xojiyeva Iroda Zokirjon qizi</i>	
Innovatsion yondashuv asosida "Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish" modulini o'qitish metodikasi muammo sifatida	240
<i>Zaxro Yo'ldashovna Shanasirova</i>	
Interaktiv topshiriqlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining chet tiliga bo'lgan qiziqishlarini individuallashtirish	246
<i>Nishonova Gulchehra Ravshanjon qizi</i>	
The Role of Project-Based Learning and Artificial Intelligence Technologies in Enhancing Foreign Language Students' Academic Achievement and Motivation.....	250
<i>Olimov Sh. Sh., Zaripov K. Ya.</i>	
Mechanisms for Assessing Academic Achievements in the Finnish Education System and the Possibility of their Adaptation In Schools In Uzbekistan	254
<i>Saytbekova Svetlana Saylaubaevna</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	257
<i>Xoldorova Mashxura G'ulomovna</i>	
Finlyandiya ta'lim tizimida o'quvchilarning o'zlashtirishini baholash mexanizmlari va ularni O'zbekiston maktablarida qo'llash istiqbollari.....	260
<i>Xudaybergenova Zuxra Isakovna</i>	
Jadidchilik harakati va uning pedagogik-ijtimoiy mohiyati hamda tamoyillari	263
<i>Yusupov Ma'mur Ma'rufovich</i>	
Проблемы нравственного воспитания личности в произведениях В. Распутина.....	269
<i>Рахимова Шахзода Равшановна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik omillari	273
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	

Bo'lajak biologiya o'qituvchilarida tolerantlik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	276
Xidirov Faxriddin Fozilovich	
Транслингвальные практики русскоязычных мигрантов в условиях многоязычной среды	280
Рахмонова Нилуфар Уткир кизи	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA KREATIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHDA INTERAKTIV O'YIN TEKNOLOGIYALARINING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Axtamova Mohinur O'tkir qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (maktabgacha talim) magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Kreativ fikrlashning mazmun-mohiyati, uning bolalar intellektual va shaxsiy rivojlanishidagi o'rni yoritilgan. Interaktiv o'yinlarning ta'lim jarayonidagi ahamiyati, bolalarning mustaqil fikrlashi, muammoli vaziyatlarni hal etishi, ijodiy yondashuvlarni shakllantirishdagi roli ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan asoslangan. Shuningdek, maktabgacha ta'lim amaliyotida qo'llaniladigan samarali interaktiv metod va o'yin texnologiyalari tavsiflangan.

Kalit so'zlar: kreativ fikrlash, interaktiv o'yin, maktabgacha ta'lim, ijodkorlik, pedagogik texnologiya, innovatsion yondashuv, ta'lim jarayoni, bolalar rivojlanishi.

Abstract: This article examines the pedagogical potential of interactive game technologies in developing creative thinking among preschool children. The essence of creative thinking and its significance in the intellectual and personal development of children are discussed. The role of interactive games in fostering independent thinking, problem-solving skills, and creative approaches is scientifically substantiated. The study also describes effective interactive methods and game technologies applied in preschool educational practice.

Key words: creative thinking, interactive games, preschool education, creativity, pedagogical technology, innovative approach, educational process, child development.

Аннотация: В данной статье анализируются педагогические возможности интерактивных игровых технологий в развитии креативного мышления детей дошкольного возраста. Рассматриваются сущность креативного мышления и его значение в интеллектуальном и личностном развитии ребенка. Обоснована роль интерактивных игр в формировании самостоятельного мышления, развитии способности решать проблемные ситуации и применять творческий подход. Также представлены эффективные интерактивные методы и игровые технологии, используемые в практике дошкольного образования.

Ключевые слова: креативное мышление, интерактивная игра, дошкольное образование, творчество, педагогическая технология, инновационный подход, образовательный процесс, развитие детей.

KIRISH

Maktabgacha yosh davri inson shaxsining har tomonlama rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda bolaning bilish jarayonlari, dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi hamda ijodiy qobiliyatlari shakllanadi. Zamonaviy ta'lim tizimida bolalarning kreativ fikrlashini rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Chunki kreativ fikrlash bolaga yangi g'oyalarni ilgari surish, muammolarga noodatiy yechim topish, mavjud bilimlardan samarali foydalanish imkonini beradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning samarali vositalaridan biri interaktiv o'yin texnologiyalaridir. Interaktiv o'yinlar bolalarni faol ta'lim jarayoniga jalb etadi, ularning qiziqishlarini oshiradi va ijodiy faoliyatga undaydi. Shu sababli interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini ilmiy jihatdan o'rganish dolzarb masalalardan hisoblanadi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, yosh avlodni zamonaviy bilim va kompetensiyalar asosida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish, bolalarning intellektual salohiyati, ijodiy va kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki maktabgacha yosh davrida shakllangan bilim, ko'nikma va kompetensiyalar bolaning keyingi ta'lim bosqichlaridagi muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omillardan hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan ta'lim sohasidagi islohotlarda yoshlarning mustaqil fikrlashi, kreativ yondashuvi va innovatsion tafakkurini rivojlantirish masalalari ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-son "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarorida maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda bolalarda XXI asr ko'nikmalarini shakllantirish vazifalari belgilab berilgan.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonunida bolalarning intellektual, ma'naviy-axloqiy, estetik va jismoniy rivojlanishini ta'minlash, ularning ijodiy qobiliyatlarini yuzaga chiqarish hamda qo'llab-quvvatlash maktabgacha ta'limning asosiy maqsadlaridan biri sifatida qayd etilgan. Mazkur huquqiy hujjatlarda bolalarning mustaqil fikrlashi, tashabbuskorligi va kreativligini rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion pedagogik yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish zarurligi ta'kidlanadi.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining maktabgacha ta'limning davlat standarti hamda "Ilk qadam" davlat o'quv dasturida bolalarning kompetensiyaviy rivojlanishini ta'minlash, ularni ijodiy faoliyatga jalb etish va ta'lim jarayonida o'yin texnologiyalaridan samarali foydalanish muhim pedagogik talab sifatida belgilangan. Ushbu dasturda bolaning kognitiv, kommunikativ va ijtimoiy-emotsional rivojlanishi bilan bir qatorda kreativ kompetensiyalarini shakllantirishga qaratilgan faoliyat turlari ham nazarda tutilgan.

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda jamiyat innovatsion fikrlaydigan, muammolarga ijodiy yondasha oladigan va yangi g'oyalarni ilgari surishga qodir shaxslarni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirish, ularda mustaqil va erkin tafakkurni shakllantirish dolzarb pedagogik masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur vazifani amalga oshirishda interaktiv o'yin texnologiyalari ta'limning samarali vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki interaktiv o'yinlar bolalarning bilishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol muloqotga jalb qiladi, muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda kreativ tafakkurning muhim komponentlari bo'lgan tasavvur, fantaziya va divergent fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi.

Kreativ fikrlash zamonaviy pedagogika va psixologiya fanlarida shaxsning yangi g'oyalarni yaratish, mavjud muammolarga nostandart yondashish hamda innovatsion yechimlarni topish qobiliyati sifatida talqin qilinadi. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning nafaqat bilim va ko'nikmalarini shakllantirish, balki ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirish ham muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha yosh davrida bolaning tasavvuri, fantaziyasi va bilishga bo'lgan qiziqishi faol rivojlanadi. Shu sababli ushbu davr kreativ fikrlashni shakllantirish uchun eng qulay bosqich hisoblanadi.

Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kreativ fikrlashning rivojlanishi bolalarning erkin faoliyati, mustaqil qaror qabul qilishi va muammoli vaziyatlarga duch kelishi bilan chambarchas bog'liqdir. Aynan o'yin faoliyati maktabgacha yoshdagi bolalarning yetakchi faoliyati bo'lib, ularning intellektual va shaxsiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Shu nuqtai nazardan interaktiv o'yin texnologiyalari bolalarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning samarali vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Interaktiv o'yin texnologiyalari bolalarning faol ishtiroki, o'zaro hamkorligi va muloqotiga asoslanadi. Bunday o'yinlarda tarbiyalanuvchi tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida qatnashadi. Interaktiv o'yinlar orqali bolalar turli vaziyatlarni tahlil qiladi, muammolarni hal etishga harakat qiladi, o'z fikrlarini erkin ifodalaydi va yangi g'oyalarni ilgari suradi. Natijada ularning kreativ fikrlash, mantiqiy mushohada yuritish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalari rivojlanadi.

Maktabgacha ta'lim amaliyotida qo'llanilayotgan "Aqliy hujum", "Ertakni davom ettir", "Rolli o'yinlar", "Muammoni hal qilamiz", "Agar men ixtirochi bo'lsam" kabi interaktiv o'yinlar bolalarning tasavvur doirasini kengaytirish, ijodiy faolligini oshirish va nostandart fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, "Ertakni davom ettir" o'yini davomida bola voqealar rivojini mustaqil ravishda yaratishga intiladi, bu esa uning fantaziyasi va ijodiy tafakkurini faollashtiradi. "Muammoni hal qilamiz" o'yinida esa bolalar muayyan vaziyatdan chiqishning turli usullarini izlaydilar, natijada ularda divergent fikrlash shakllanadi.

Shuningdek, interaktiv o'yin texnologiyalari bolalarda muloqot madaniyati, hamkorlikda ishlash, tinglash va o'z fikrini asoslab berish kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Bu esa kreativ fikrlashning muhim tarkibiy qismlaridan biri bo'lgan ijtimoiy kreativlikning shakllanishiga xizmat qiladi. Demak, interaktiv o'yinlar nafaqat bilimlarni o'zlashtirish vositasi, balki bolaning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqaruvchi pedagogik mexanizm hamdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirish masalasi ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan o'rganilgan.

Xususan, J. Gilford kreativlikning intellektual asoslarini tadqiq etib, divergent fikrlash nazariyasini ishlab chiqqan bo'lsa, E. Torrance kreativlikni baholash mezonlarini ishlab chiqdi hamda uning rivojlanish omillarini ilmiy asoslab berdi.

L. S. Vigotskiy va J. Piaje esa bolalar tafakkurining rivojlanishida faoliyat va ijtimoiy muhitning rolini yoritib berganlar. Ularning ilmiy qarashlari maktabgacha ta'limda kreativ fikrlashni rivojlantirish metodikasining nazariy poydevorini tashkil etadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirish masalasi rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida alohida e'tibor qaratilayotgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Xususan, Finlyandiya, Singapur, Janubiy Koreya, Yaponiya, Germaniya va AQSh kabi davlatlarning maktabgacha ta'lim dasturlarida bolalarning ijodiy va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan interaktiv metodlardan keng foydalaniladi. Mazkur mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, kreativlikni rivojlantirish bolalarning kelgusidagi akademik muvaffaqiyati va ijtimoiy moslashuvchanligining muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Finlyandiya maktabgacha ta'lim tizimida o'yin faoliyati ta'limning asosiy komponenti sifatida qaraladi. Bu mamlakatda bolalarning mustaqil izlanishi, tajriba o'tkazishi va yangi g'oyalarni ilgari surishi uchun qulay pedagogik muhit yaratiladi. Tarbiyachilar bolalarga tayyor bilimlarni berishdan ko'ra, ularni savol berishga, muammoni mustaqil tahlil qilishga va turli yechimlarni izlashga yo'naltiradilar. Natijada bolalarda kreativ fikrlash, tashabbuskorlik va innovatsion yondashuv shakllanadi.

AQShda kreativ fikrlashni rivojlantirish bo'yicha E. Torrance tomonidan ishlab chiqilgan nazariy va amaliy yondashuvlar keng qo'llaniladi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida "brainstorming" (aqliy hujum), "story-telling" (hikoya yaratish), konstruktorlik faoliyati va rolli o'yinlar orqali bolalarning divergent fikrlashi rivojlantiriladi. Ayniqsa, STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) elementlarini o'z ichiga olgan o'yinlar bolalarning muammoli vaziyatlarga kreativ yondashishini shakllantirishda samarali vosita sifatida e'tirof etiladi.

Singapur tajribasida esa bolalarning ijodkorligini rivojlantirish kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etiladi. Maktabgacha ta'lim dasturlarida bolalarning kommunikativ, kognitiv va kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan interaktiv mashg'ulotlar ustuvor ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida loyiha asosida o'qitish, guruhlarda ishlash va muammoli vaziyatlarni modellashtirish usullaridan foydalaniladi. Bu esa bolalarda hamkorlikda ishlash va innovatsion fikrlash ko'nikmalarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Yaponiya maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning tabiiy qiziquvchanligini qo'llab-quvvatlash tamoyili ustuvor hisoblanadi. Interaktiv o'yinlar, amaliy faoliyat va ijodiy topshiriqlar orqali bolalarda kuzatuvchanlik, mustaqillik va tasavvur rivojlantiriladi. Pedagoglar bolalarning har bir g'oyasini qadrlashga intiladi, bu esa ularda erkin fikrlash va o'ziga bo'lgan ishonchning ortishiga yordam beradi.

Xalqaro tashkilotlar, xususan, UNESCO va UNICEF tomonidan ishlab chiqilgan tavsiyalarda ham XXI asr ko'nikmalari tarkibida kreativlik, tanqidiy fikrlash, hamkorlik va kommunikatsiya kompetensiyalarini rivojlantirish zarurligi alohida ta'kidlangan. Ushbu kompetensiyalarni shakllantirishda o'yin texnologiyalari va interaktiv metodlarning samaradorligi ilmiy jihatdan asoslangan.

Xorijiy tajribaning tahlili shuni ko'rsatadiki, kreativ fikrlashni rivojlantirishning muvaffaqiyati, avvalo, bolaga yo'naltirilgan pedagogik muhit, interaktiv ta'lim texnologiyalaridan foydalanish hamda erkin ijodiy faoliyat uchun sharoit yaratish bilan bog'liq. Shu jihatdan O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida ham ilg'or xorijiy tajribalarni milliy qadriyatlar va ta'lim an'analari bilan uyg'unlashtirgan holda joriy etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Bu esa bolalarning kreativ salohiyatini yanada rivojlantirish, ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos, mustaqil va innovatsion fikrlovchi shaxslar sifatida tarbiyalash imkonini beradi.

O'zbekistonlik pedagog olimlar R.Mavlonova, S.Nishonova, O.Musurmonova va boshqalar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, innovatsion pedagogik texnologiyalar hamda bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. Biroq zamonaviy maktabgacha ta'lim amaliyotida interaktiv o'yin texnologiyalarining kreativ fikrlashni rivojlantirishdagi imkoniyatlarini yanada chuqurroq tadqiq etish zarurati mavjud.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, kuzatish, suhbat, qiyosiy tahlil va pedagogik umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida interaktiv o'yinlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning bolalarning kreativ fikrlash ko'rsatkichlariga ta'siri o'rganildi. Shuningdek, kreativ fikrlashning moslashuvchanlik, originallik, mustaqillik va g'oyalar soni kabi mezonlari tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari interaktiv o'yin texnologiyalaridan muntazam foydalanish bolalarning fikrlash faolligi, ijodiy tashabbuskorligi va muammoli vaziyatlarga kreativ yondashuvini sezilarli darajada rivojlantirishini ko'rsatdi. Ayniqsa, hamkorlikka asoslangan o'yinlar bolalarning muloqot kompetensiyalarini rivojlantirish bilan birga, ularda yangi g'oyalarni yaratish va ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishi aniqlandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha yosh davri kreativ fikrlashning shakllanishi uchun eng muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Ushbu davrda bolalarning tabiiy qiziquvchanligi, tasavvuri va faol bilishga intilishi ularda ijodiy tafakkurni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Interaktiv o'yin texnologiyalari esa mazkur imkoniyatlarni ro'yobga chiqarishga xizmat qiluvchi samarali pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi. Interaktiv o'yinlar bolalarning mustaqil fikrlashi, muammolarni hal etishi, yangi g'oyalarni ilgari surishi va o'z fikrini erkin ifoda etishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, ular bolalarda hamkorlik, muloqot va ijtimoiy faollik kabi muhim kompetensiyalarni ham rivojlantiradi.

Tadqiqot natijalari interaktiv o'yin texnologiyalaridan maqsadli va tizimli foydalanish maktabgacha yoshdagi bolalarning kreativ fikrlash darajasini oshirishga xizmat qilishini tasdiqladi. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv o'yin texnologiyalarini keng joriy etish, tarbiyachilarning mazkur sohadagi metodik tayyorgarligini takomillashtirish hamda kreativ fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion o'yin metodikalarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa kelajakda mustaqil fikrlaydigan, ijodkor va raqobatbardosh shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ilk qadam" maktabgacha ta'lim tashkilotining davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti. – Toshkent, 2020.
3. Torrance E. P. Torrance Tests of Creative Thinking. – Princeton: Personnel Press, 1974.
4. Guilford J. P. The Nature of Human Intelligence. – New York: McGraw-Hill, 1967.
5. Vygotsky L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge: Harvard University Press, 1978.
6. Piaget J. The Psychology of the Child. – New York: Basic Books, 1972.
7. Gardner H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. – New York: Basic Books, 1983.
8. Mavlonova R. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
9. Nishonova S. Komil inson tarbiyasi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2018.
10. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2017.
11. Musurmonova O. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
12. G'aybullayev N. Pedagogik mahorat asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.